

‘Professioneel had ik de tijd van mijn leven’

Twee docenten over hun eerste jaar voor de klas

Een jaar geleden behaalden Nina Robart en Kevin Quirijnen hun diploma ‘Leraar Geschiedenis’. Beiden gingen aan het werk, Nina op het Jan Tinbergen College, een grote school van bijna 1800 leerlingen en een vaksectie bestaande uit negen collega’s en Kevin op De Amsterdamse MAVO, een kleine school met nog geen 300 leerlingen, waar hij de enige docent geschiedenis is in de onderbouw. Lerarenopleider Aron Borger interviewde Nina en Kevin.

Aron Borger is docent geschiedenis en vakdidacticus op de lerarenopleiding Geschiedenis van Fontys Hogescholen Tilburg (FLOT). **Kevin Quirijnen** is docent geschiedenis op De Amsterdamse MAVO in Amsterdam. **Nina Robart** is docent geschiedenis en maatschappijleer op het Jan Tinbergen College in Roosendaal.

Lerarenopleidingen proberen hun studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op de praktijk. Hoe hebben jullie de overgang van studie en stages naar het ‘alleen voor de klas staan’ ervaren? En vanuit welke ervaringen en overtuigingen geven jullie les?

Kevin: ‘De opleiding had voor mijn gevoel een duidelijke opbouw, zowel vakdidactisch en -inhoudelijk als de stages. Het was voor mij al vanaf dag één duidelijk, omdat wij met zoveel eerstejaarsstudenten startten en omdat de docenten van de opleiding dit gelijk duidelijk maakten, dat je je als student moet onderscheiden in de opleiding en in het werkveld. Met zoveel mogelijke nieuwe collega’s ben je in het grotere geheel niet uniek, dus je moet dingen doen die jou uniek maken en waardoor je opvalt. Door je bijvoorbeeld aan te sluiten bij een vakdidactisch netwerk, of op andere manieren te netwerken. Dit kost tijd en op sommige momenten investeer je meer dan dat je op dat moment terugkrijgt. Ik heb mijn stages en mijn baan vanuit mijn eigen netwerk weten te regelen. Daarnaast denk ik dat mijn *unique selling point* is dat ik heb laten zien dat ik van aanpakken weet, initiatief toon en zichtbaar ben in een team. Met mijn geschiedenisonderwijs wil ik bepaalde doelen bereiken. Wanneer het in de klas gaat over gevoelige onderwerpen, vind ik het erg belangrijk

om niet te lang te blijven hangen in sympathie voor bepaalde zaken uit het verleden, maar dit actief te benaderen vanuit empathie. Sympathie kan soms leiden tot het misbruiken van het vak geschiedenis en slaat ook al het debat weg over een gevoelig onderwerp. Empathie is veel lastiger aan te leren en zorgt voor een nieuwsgierigheid bij de leerling, omdat het debat van meerdere kanten benaderd kan worden. Daarnaast doet een dergelijke aanpak ook meer recht aan de gebeurtenis in het verleden.’

Nina: ‘Ik heb het gevoel dat ik vakinhoudelijk en vakdidactisch goed genoeg ben afgeleverd om mij in de onderbouw staande te houden. Vooral het actief werken met vakvaardigheden en historisch redeneren in de opleiding heeft ervoor gezorgd dat ik mijn lessen doordacht en eventueel zonder methodeboeken kan voorbereiden en geven. Wat ik bij de algemene onderwijskundige vakken wel heb gemist, is hoe je om kunt gaan met hele specifieke situaties, zoals weerstand van ouders of met problemen die je krijgt met collega’s. Ik zie mij als een creatief persoon en heb ook de overtuiging dat “actief dingen maken en bezig zijn” met het verleden leerlingen prikkelt om meer te willen weten en om tastbaar met ons beeld over het verleden bezig te zijn. Ik haal de leerlingen uit de theorie en laat ze ervaren.’

Kevin Quirijnen.

Wat zijn in je eerste jaar betekenisvolle ervaringen geweest?

Kevin: 'Ik werk nu op dezelfde school waar ik ook mijn laatstejaarsstage heb gelopen. Mijn meest betekenisvolle ervaring tot nu toe komt eigenlijk uit deze stagetijd. In de themawEEK 'Energie' fietsen de eerstejaarsleerlingen, in etappes, in één dag van Amsterdam naar Rotterdam, een flinke fietstocht. Ik mocht een klein groepje begeleiden en vond dit erg spannend. Het was van tevoren duidelijk dat om de tien tot twaalf kilometer een rustpunt was met collega's die voor wat te eten en te drinken zorgden en de route was ook uitgelegd en navolgbaar. Alleen, ik had voor mijn gevoel een erg langzaam groepje. Het was slecht weer en ik wist op sommige momenten niet goed de route te volgen. Ik raakte in paniek, maar wilde dit niet laten zien aan de leerlingen. Je bent immers in deze situatie de persoon die het allemaal moet weten en waar ze op moeten kunnen vertrouwen. Op de vraag van een leerling of we nog wel in Rotterdam aan zouden komen, heb ik op dat moment niet goed antwoord kunnen geven. Uiteindelijk ben ik met mijn groepje bij het hostel aangekomen, als laatste. De laatste kilometers hebben mijn collega's mij via de telefoon naar binnen geloodst. Ik heb de ervaring goed weten te bespreken met mijn collega's en voelde mij gehoord.'

Nina: 'Ik was het afgelopen jaar (al) examendocent maatschappijleer voor de mavo. De meest betekenisvolle ervaring heb ik opgedaan tijdens het gesprek met mijn tweede corrector. Schijnbaar had mijn tweede corrector mij van tevoren gegoogeld en ze gaf voordat het gesprek begon aan dat ze het vreemd vond dat de school iemand als examendocent had aangewezen die net van de opleiding komt. Ik zou geen "kennis van zaken hebben" gaf ze op een belerende toon aan. Voor mijn gevoel had de tweede corrector een missie om zoveel mogelijk punten bij mijn klas weg te halen. Dit leidde uiteindelijk tot een conflict waarbij wij samen met de voorzitters van de examencommissies bij de tweede corrector op school moesten komen, om "live" te praten over het nagekeken werk. Ik heb deze gesprekken zelf voorbereid en gevoerd, maar voelde mij erg gesteund door de directie en vakgroep van mijn school. De schade is beperkt gebleven, omdat ik voor mijn gevoel goed kon verdedigen waarom een leerling voor bepaalde vragen wel punten zou moeten krijgen en mijn tweede corrector, vooral vanuit emotie, niet goed kon verweren waarom niet. Ik heb de hele ervaring als een professioneel succes ervaren.'

Wat is je rol in de vakgroep en wordt er rekening gehouden met jou als nieuwe collega?

Kevin: 'Ik werk op een kleine school en het valt mij op dat de leerlingen jou ook echt zien als dé docent geschiedenis. Je bent het gezicht van het vak voor de leerlingen. Ik heb maar één andere

collega, die alleen lesgeeft aan de bovenbouw. In een kleine school is er weinig ruimte om te duiken, je wordt gezien en alles wordt gezien, zowel in de vakgroep als in de grotere organisatie. Ikzelf vind het fijn dat collega's altijd weten waar je mee bezig bent. In de vakgroep voel ik mij gesteund en gezien. Als ik leuke ideeën heb, dan wordt er altijd gekeken wat mogelijk is en ik krijg bijna nooit nul op het rekest. Ik draag actief bij aan het vormgeven van het curriculum en het vakwerkplan. Wij geven les zonder werkboeken, de opdrachten maken wij namelijk zelf. Dit is natuurlijk spannend, maar als je eenmaal weet tot welke inhoudelijke en vakdidactische kaders je je te verhouden hebt, valt het eigenlijk wel mee. Bij ons op school zijn naast de kerndoelen ook de vakdidactische inzichten van Levstik en Barton (2010) leidend. Twee jaar geleden heb ik mee mogen denken aan het radicaal omgooien van ons geschiedeniscurriculum. Het was erg veel uitzoekwerk, maar heel betekenisvol. Wij hebben ervoor gekozen om alle tijdvakken in jaar één te behandelen, en in jaar twee vijf of zes projecten te doen die of een (gevoelig) thema centraal stellen, of een vakvaardigheid. Tweemaal doorlopen wij in de projecten het hele spinnenwiel van Van Boxtel en Van Drie (2007), in combinatie met *The Big Six* van Seixas en Morton (2013) zodat de leerlingen ook duidelijk vakvaardigheden in samenhang met elkaar leren.'

Nina: 'Bij ons in de vakgroep, toch snel negen mensen, wordt nog niet verwacht dat ik alles weet en mij overal mee bemoei. Ik heb het gevoel dat ze mijn bijdrage als "nieuweling" wel belangrijk vinden, want vaak wordt speciaal aan mij gevraagd in de vergaderingen wat ik van iets vind. Van nature treed ik niet snel op de voorgrond, maar ik durf zeker zaken te benoemen als het nodig is. Mijn collega's zien mijn kwaliteiten, ze noemen mij "het digitale bloempje". Ik heb misschien niet het hoogste woord, maar ik kan mijn collega's goed ►

Nina Robart.

begeleiden en op weg helpen met het inzetten van digitale toepassingen in hun lessen. In het online lesgeven tijdens de coronapandemie werd er dankbaar gebruikgemaakt van mijn vaardigheden. Hoe ik ook merk dat de vakgroep vertrouwen heeft in mij als collega, is doordat dat ik gevraagd ben om “pop-upclubs” te organiseren en te begeleiden. Pop-upclubs zijn spontane clubjes, geïnitieerd door docenten, waar leerlingen zich voor kunnen inschrijven om zich te verdiepen in een bepaald interessegebied. Deze clubjes zijn facultatief en buiten het eigenlijke curriculum. De pop-upclubs zijn erg populair op school.’

Jullie eerste stappen als docent vonden plaats in een bizar jaar, waarin niet alleen jullie met allerlei onzekerheden en nieuwigheden te maken kregen, maar het hele onderwijssysteem. Hoe hebben jullie dit ervaren?

Kevin: ‘Omdat ik lesgeef op een kleine school konden wij snel schakelen. Ik denk dat onze leerlingen anders les hebben gekregen, maar niet kwalitatief minder. Wij zaten continu boven op de leerlingen wat betreft actief meedoen en maak-

werk. Ik merk dat, hoe vreselijk de situatie ook was, ik professioneel de tijd van mijn leven heb gehad. Zo heb ik mij digitaal ontwikkeld en omdat ik echt aanzienlijk minder lesgeef tijd en energie kunnen stoppen in het ontwikkelen van door-dachte projecten. Waar mogelijk zijn docenten ook altijd op school geweest om te werken, een ontheemd gevoel heb ik nooit gehad. De directie heeft het contact met docenten steeds warm gehouden en zich volledig ingezet om het meest effectieve onderwijs aan te bieden.’

Nina: ‘Corona zorgde ervoor dat alle creatieve opdrachten en spontane lesideeën anders ingevuld moesten worden. De ervaringen die wij die eerste weken hadden, zijn denk ik niet anders dan op de meeste scholen: een staccato programma via het scherm. Ik heb het erg gemist dat de binding met de leerlingen en collega’s weg was. Toch heeft deze periode ook wel voor mooie dingen gezorgd; ik heb collega’s goed kunnen helpen met het aanbieden van online lessen. Dit werd erg gewaardeerd.’

Uit onderzoek (Noordzij en Van der Pers, 2019) blijkt dat veel jonge docenten binnen vijf jaar stoppen met het onderwijs. Wat zijn jullie verwachtingen voor de toekomst?

Nina: ‘Dit eerste jaar, hoe bizar ook, heeft mij bevestigd dat ik op mijn plek zit in het onderwijs. Ik ben na mijn opleiding Geschiedenis meteen, op verzoek van de organisatie waar ik werk, begonnen met de lerarenopleiding Maatschappij-leer. Deze kan ik idealiter in twee jaar afronden; hierdoor ben ik voor een langere tijd aantrekkelijk voor het onderwijs. Ik heb veel geluk gehad dat ik na mijn studie meteen een baan kon vinden als docent geschiedenis, want ik ben me ervan bewust dat de banen niet voor het oprapen liggen. Ik weet van mijzelf dat ik snel dingen saai ga vinden. Ik zie het dan ook zeker gebeuren dat ik altijd “iets” erbij blijf doen, een studie of creatieve opdrachten maken. Zoals ik dat nu kan overzien, zie ik zeker een lange carrière in het onderwijs voor mij, wellicht ooit in het management.’

Kevin: ‘Ik wil zeker niet weg uit het onderwijs, maar of ik de komende twintig jaar “alleen” maar les wil blijven geven, denk ik niet. Een tweede lesbevoegdheid zie ik zo één twee drie niet gebeuren, maar scholing op het gebied van erfgoedstudies of pedagogiek is zeker een optie. Voor nu wil ik vooral groeien en genieten van mijn nieuwe baan en een nieuw leven in Amsterdam.’ ■

ADVERTENTIE

**X
X
X
DIA** DUITSLAND
INSTITUUT
AMSTERDAM

ONDERWIJSAANBOD

VOOR DOCENTEN GESCHIEDENIS

TIJDLIJNEN CE GESCHIEDENIS

In drie tijdvakken worden namen en begrippen toegelicht zoals die gebruikt worden in de Historische Context 'Duitsland in Europa, 1918-1991'. Leerlingen uit de bovenbouw HAVO en VWO kunnen de tijdlijn gebruiken om zich voor te bereiden op het CE.

ONDERWIJSBUNDEL

In twintig hoofdstukken biedt dit boek een handzame kennismaking met de Duitse geschiedenis vanaf het begin van de Weimarrepubliek tot het einde van de Koude Oorlog. Deze editie is uitgebreid met stukken over de Historische Context 'Duitsland in Europa 1918-1991', geeft handvatten voor behandeling van de actualiteit in de les en biedt verdiepende en verbredende opdrachten.

CE-WEBINARS

Op onze website vindt u webinars van en interviews met experts die betrekking hebben op onderwerpen uit het examenonderwerp Duitsland 1918-1991

<https://duitslandinstituut.nl/ce-geschiedenis-1918-1991>

Bron

T. Noordzij en M. van der Pers, Factoren op individueel, school- en regionaal niveau die de uitval van beginnende leraren verklaren. Paper gepresenteerd op de Onderwijs Research Dagen 2019, Heerlen, Nederland.